

การดำเนินชีวิตตามหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาของบุคลากรศูนย์
พัฒนาสตรีผ้าไทย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
AN EFFORTS ON BUDDHISM AFFECTING DAILY LIFE OF THE
PEOPLE IN PATTANASATREE PHARTHAI VARINCHAMRAB DISTRICT,
UBON RATCHATHANI PROVINCE

¹พระครูใบฎีกาประสิทธิ์ ชนาสโภ (ศิริวัน), ²ทิพย์ภวิษณ์ ไสชาติ
และ ³พระครูโกศลวิহারคุณ

¹Phra Khru Baideeka Prasit Chanasapho (Sirawan), ²Thipphavit Saichart
and ³Phrakru Kosolwiharakhun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹katanyup@gmail.com

Received: May 18, 2023; Revised: July 28, 2023; Accepted: August 12, 2023

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตของประชาชนในศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี 3) เพื่อศึกษาการนำหลักความเพียรในพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ภาควิชาสังคม ผลการวิจัยพบว่า ความเพียร คือ ความขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนในการกระทำกิจการต่างๆ ความเพียรนี้มีอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ความเพียรภายนอก ได้แก่การรู้จักประกอบอาชีพการงานหรือปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความขยันหมั่นเพียร พร้อมด้วยความอดทนต่อหน้าที่นั้นๆ และความเพียรภายใน คือ ความเพียรที่จะสละความเห็นแก่ตัว ความเพียรพยายามที่จะละความทะเยอทะยานอยากด้วยอำนาจของกิเลสตัณหาในจิตใจให้เบาบางและหมดความทะเยอทะยานอยากจากอุปาทาน ความขยันหมั่นเพียร ที่บุคลากรนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อการประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ตำบลค่าน้ำแซบ

¹ นิสิต, หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² อาจารย์ ดร. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ อาจารย์ ดร. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียรเป็นพื้นฐาน มีความอดทนเป็นที่ตั้งทำงานอย่างสม่ำเสมอจนงานสำเร็จ การยอมรับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น พร้อมศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เอาใจใส่กับงานของตนเอง มีความขยันหมั่นเพียรอดทนทำงานอย่างเต็มความสามารถ หมั่นตรวจสอบผลงานหาข้อผิดพลาดเพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไข มีการประชุมเพื่อประเมินผลการทำงานของบุคลากร มีความเพียรพยายามที่จะยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและมีความทันสมัย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มหันมาใช้ผ้าไทยของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ตำบลคำน้ำแซบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อันจะเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การดำเนินชีวิต, ความเพียรในพระพุทธศาสนา, ศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

Abstract

This thesis titled has 3 objectives as follows: 1) to study the principle of perseverance in Theravada Buddhism; 2) to study the living conditions of the people in the Thai Fabric Women Development Center Ubon Ratchathani Province and 3) to study the application of perseverance in Buddhism to the lives of people at the Center for the Development of Thai Women's Clothing Ubon Ratchathani Province. This research is a qualitative research. The research findings were as the followings: Perseverance is diligence with patience in doing various affairs. There are two kinds of this perseverance: external perseverance Including knowing a career or performing one's duties with diligence along with endurance in that duty and Inside perseverance is perseverance in giving up selfishness. Efforts to let go of ambition by the power of passion in the mind to lighten and to lose ambition from prejudice. Perseverance that personnel use in daily life for the occupation of the community enterprise of the Thai Cloth Women Development Center, Kham Nam Sap Sub-District, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province. to be successful requires diligence as a basis. Have patience as a base to work consistently until the job is accomplished. accepting the obstacles that arise ready to study and acquire knowledge to be used as a guideline for solving various problems that arise, paying attention to their own work Be diligent, patient, and work to the best of your abilities. Regularly inspect the work for errors in order to be used as a solution. There is a meeting to evaluate the performance of

personnel. Efforts are made to enhance the variety of products and to be modern. for all target groups to use Thai fabrics of the Thai Fabric Women Development Center, Kham Nam Sap Sub-District, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province which will create jobs generate income for the community to achieve stability and sustainability.

Keyword: An Efforts on Buddhism, diligence in Buddhism, Thai Fabric Women Development Center, Kham Nam Sap Sub-District, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province

บทนำ

ในการปฏิบัติและมีวิริยะความเพียรเป็นตัวขับเคลื่อนให้การปฏิบัติมุ่งไปสู่จุดหมายได้ ด้วยจุดหมายและความสำคัญดังกล่าวนี้ พระพุทธศาสนาจึงได้ชื่อว่า กรรมวาท ศาสนาแห่งการกระทำ และเป็นวิริยวาท ศาสนาที่เน้นความเพียรพยายาม โดยมุ่งผลในทางปฏิบัติด้วยตนเองภายใต้หลักอภิมาตธรรม ในพระพุทธศาสนามีคำสอนที่เรียกว่าวิริยวาท เป็นคำสอนที่ให้คนมุ่งประสบผลสำเร็จในเป้าหมายของชีวิตทั้งระดับโลกียะและโลกุตตระ ด้วยความเพียรพยายาม ใช้วิริยะอุตสาหะของตนเอง ไม่มุ่งให้อ่อนนอนพระศาสดาหรือเทพเจ้าองค์ใด เพราะไม่มีเทพเจ้าใดมีอำนาจเท่ากับความเพียร (เทพพร มังธานี, 2543: 47) ซึ่งปรากฏชัดและเห็นได้ชัดจากบุคคลที่ไม่ละความเพียรพยายาม เพราะฉะนั้นความเพียรจึงเป็นคุณธรรมที่เร่งให้การกระทำมุ่งตรงไปสู่จุดหมายหรือทำให้จุดเชื่อมต่อระหว่างจุดหมายกับการกระทำของบุคคลประสบผลสำเร็จ เป็นจริงขึ้นมาได้ ความเพียรจึงเป็นคุณธรรมที่สำคัญข้อหนึ่งในพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงมีคำสอนเพื่อประโยชน์ให้กับมนุษย์อยู่ 3 ระดับ คือ คำสอนสำหรับการดำรงชีวิตในชาตินี้ให้มีความสุข (ทิฏฐิธัมมิกัตถประโยชน์) คำสอนสำหรับการมีภพใหม่ที่ดีงามหรือสุคติภพ (สัมปรายิกัตถประโยชน์) คำสอนสำหรับการดับทุกข์และมีสุขถาวร คือ บรรลู่ถึงพระนิพพาน (ปรมาตถประโยชน์) อันเป็นเป้าหมายสูงสุดเพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าเป้าหมายของความเพียรมีความสำคัญมากในการดำเนินชีวิต พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2549)

ดังนั้น ทุกคนจึงต้องเพียรพยายามสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น ด้วยเรี่ยวแรงของตนเอง ดังพระพุทธพจน์ในอาฬวกสูตร ขุททกนิกาย สุตตนปิฎกที่ว่า “คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร” ซึ่งในพระพุทธพจน์แปลว่าคนจะได้ดีต้องขยันหมั่นเพียรลงแรงด้วยตนเอง แต่ปัญหามีอยู่ว่า ลำพังแต่ความเพียรโดยเฉพาะจะทำให้บุคคลพ้นทุกข์ได้หรือไม่ เพราะในความเข้าใจของคนทั่วไปที่เข้าใจว่าความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย เช่น ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ตามหลักอิทธิบาท 4 ดังนั้นความเพียรจึงเป็นคุณธรรมที่น่าจะมีองค์ประกอบอื่นๆ ร่วมอยู่ด้วย จึงจะนำไปสู่จุดหมายคือภาวะที่ล่วงทุกข์ได้จริง ถ้าจะให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก็ต้องใช้เวลาให้เป็น ต้องเป็นคนรู้จักกาลเวลา (กาลัญญตา) รู้จักใช้เวลาแล้วชีวิตจะมีค่ายิ่งขึ้น อีกประการหนึ่งก็คือ “การ

ประกอบกิจการงานต่างๆ หากผู้กระทำได้ยึดถืออยากทำความเพียร ก็สักแต่ว่าระดมทุ่มเทกำลังลงไปเต็มที่ โดยไม่ได้คำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ก็อาจจะกลายเป็นการทรมานตนให้เหนื่อยเปล่า ทำให้เกิดผลเสียได้” ดังที่พระพุทธพจน์ที่ว่า “บุรุษควรพยายามไปจนกว่าประโยชน์จะสำเร็จ” และความพยายามจะทำให้เราประสบผลสำเร็จในสิ่งที่เราปรารถนาและในสิ่งที่เราต้องการ

ความเพียรตามหลักพระพุทธศาสนา จึงเป็นความเพียรที่เกิดจากแรงผลักดันในใจ และมิสาเหตุจากภายใน คือ มีความตั้งใจใคร่ต่อการปฏิบัติจริงๆ ทำหน้าที่ต่างๆด้วยความตั้งใจในการทำงานต่างๆ แม้งานเล็กน้อยก็ควรให้สำเร็จเรียบร้อยอย่างดีเยี่ยม การที่คนใดคนหนึ่งจะได้มาซึ่งความสำเร็จในชีวิตนั้น ต้องอาศัยความอดสาเห เพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคด้วยตนเอง แล้วเราก็จะได้สิ่งนั้นมา ดังที่กล่าวกันว่า ไม่มีอะไรในโลกนี้หรือโลกหน้าที่มนุษย์จะทำได้ และการกระทำของมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือการได้สิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นควรได้มาด้วยกระบวนการสั่งสมวิริยบารมีตามหลักศาสนาเท่านั้น จึงจะถือว่าสิ่งนั้นมีคุณค่ามากที่สุด ดังอันสงส์ความเพียรพยายามวายในท่ามกลางมหาสมุทรของพระมหากษัตริย์ แสดงให้เห็นคุณค่าเป็นอย่างดี

ยุคนี้จึงเป็นยุคที่ทุกคนในสังคมต้องเพียรพยายาม หากขาดความพยายามชีวิตของเราจะตกอยู่ในกระแสโลกที่ครอบงำเราจนไม่เป็นตัวของตัวเอง ตกอยู่ในกระแสแห่งข่าวสารที่มากไปด้วยสิ่งยั่วชวนแฝงอันตรายไว้เบื้องหลัง ความเพียรในปัจจุบันจึงเน้นไปที่ความเพียรที่จะเข้าใจกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และดำเนินชีวิตในกระแสโลกด้วยความอดทนบากบั่น จึงจะยืนอยู่บนโลกนี้ด้วยความสง่างาม และประสบความสำเร็จ ปัจจุบันศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน จนทำให้ศูนย์ดังกล่าวเป็นมากกว่าผลิตภัณฑ์ของชุมชน นั่นก็คือเป็นสัญลักษณ์ของสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีไปแล้วด้วยเหตุที่ได้นำหลักความเพียรมาใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ จึงทำให้คนในชุมชนและศูนย์ดังกล่าวสามารถสร้างผลผลิตทางวัฒนธรรมเชิงท่องเที่ยว สร้างแนวทางการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ได้ดี มีชื่อเสียงที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี การบริหารจัดการในด้านต่างๆ มีคุณภาพ และมีผลิตภัณฑ์โอท็อปท้องถิ่นนำออกจำหน่ายสู่ท้องตลาด รวมไปถึงยังมีอีกส่วนหนึ่งประชาชนในชุมชนและศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี ได้นำหลักธรรมต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของตน

จากข้อมูลเบื้องต้นนี้ เป็นภาพสะท้อนให้เห็นความขยันหมั่นเพียรของประชาชนในชุมชนของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี เพราะเหตุผลดังที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาความเพียรของประชาชนในศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี ว่าหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาเถรวาทมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไร รวมไปถึงหลักธรรมฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายที่ขัดขวางต่อความเพียร ที่ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับความเพียรเพื่อที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต อันจะก่อให้เกิดความสำนึกตระหนักในคุณค่าของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมว่าด้วยความเพียรในพระพุทธศาสนาได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจนำไปสู่การศึกษาและปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตของประชาชนในศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาการนำหลักความเพียรในพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งหมด 23 รูป/คน ได้แก่ 1) กลุ่มตัวแทนผู้ประกอบการ 3 คน 2) กลุ่มตัวแทนประชาชนของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี 12 คน 3) ผู้นำชุมชน 3 คน 4) พระสงฆ์ในเขตเทศบาลค่าน้ำแซบ 5 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และ 2) แบบสังเกตการณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร เพื่อวิเคราะห์เชิงสังเคราะห์เนื้อหา เชิงคุณภาพเพื่ออธิบายความให้เห็นข้อเท็จจริง เพื่อตอบโจทย์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเรียบเรียงเขียนเป็นวิทยานิพนธ์แบบพรรณนาเชิงโวหาร ตามโครงสร้างเนื้อหาและนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ด้วยวิธีการพรรณนาเชิงโวหาร

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาของบุคลากรศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผล ดังนี้

1. หลักความเพียรในพระพุทธศาสนาเถรวาท ความเพียร เป็นคุณธรรมที่สำคัญซึ่งทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ เพราะเป็นคุณเครื่องให้มนุษย์เราดำเนินไปสู่ทางแห่งมรรคมีองค์ 8 ได้ เช่น ทำให้เกิดสมาธิความเพียร คือ เพียรชอบในกิจการหรือการปฏิบัติหน้าที่ทั้งคฤหัสถ์และคฤหัสถ์ โดยเน้นที่ความเพียรอันเป็นกุศล เป็นบุญฝ่ายตรงกันข้ามคืออกุศลและบาป ไม่ใช่ความเพียรในทาง

พระพุทธศาสนา เช่น เพียรปล้นชิงวิ่งราว หรือเพียรฆ่าบุคคลอื่น ความเพียรนั้นมี 2 ลักษณะ คือ ความเพียรภายนอก ได้แก่ การรู้จักประกอบอาชีพการงานหรือปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความขยันหมั่นเพียร พร้อมด้วยความอดทนต่อหน้าที่นั้นๆ ส่วนความเพียรภายในนั้น หมายถึงความเพียรที่จะสละกิเลสตัณหาในจิตใจให้หมดไป เป็นมหายริยะหรือความเพียรใหญ่ สำหรับผู้ปฏิบัติสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน จะต้องนำไปใช้ในทุกอิริยาบถและความเพียรชนิดนี้ หากสั่งสมเป็นประจำเรียกว่า “วิริยะบารมี” คือ สิ่งที่คุณคนทำให้เต็มด้วยความพากเพียรเอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งให้เสียการความเพียร ก็คือ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมีเจตนาเป็นกุศลเท่านั้น

2. สภาพการดำเนินชีวิตของประชาชนในศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี หลักความเพียรนี้ กลุ่มพัฒนาสตรีผ้าไทย ได้นำมาใช้ในการดำเนินงาน โดยมีแนวทางในการประยุกต์ใช้ อยู่ 2 ข้อ คือ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ได้แก่ การพบปะปรึกษารื้อหรือกิจการงานในด้านการผลิต รวมถึงระดับกลุ่มภายในสมาชิกของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย และระดับเครือข่ายของผู้ประกอบธุรกิจ SML ด้วยกัน ต้องมีความพร้อมเพียงกันในการประชุมเพื่อปรึกษารื้อหรือหรือรับฟังปัญหาต่างๆ จากพนักงาน ได้แก่ การพร้อมเพียงกันเข้าประชุม เลิกประชุมทำกิจต่างๆ ที่พึงทำร่วมกัน อีกอย่างหนึ่งหลักอภิธานิยธรรมนี้ เป็นธรรมที่ป้องกันความเสื่อมเป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นธรรมที่นำไปสู่ความเจริญ หากหน่วยงานใดสามารถนำหลักอภิธานิยธรรมมาใช้ในองค์กรของตนแล้วก็จะสามารถนำพาองค์กรให้พบกับความเจริญอย่างมั่นคงได้

3. การนำหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี การนำหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี โดยการประยุกต์เพื่อสร้างความรักในความเพียร ให้มีความกลัวกลัว ไม่เกรงกลัวต่ออุปสรรค พยายามบากบั่น อุตสาหะ ก้าวหน้าเรื่อยไป ไม่ทอดทิ้งธุระในการทำหน้าที่ ทั้งในฐานะการทำหน้าที่ของผู้จัดการ พนักงานแผนกต่างๆ ของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรฐานรากในการส่งเสริมการจ้างงานในชุมชน เป็นองค์กรที่ส่งเสริมการใช้หลักความเพียรในพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ได้แก่ อิทธิบาท 4 เป็นหลักที่มีความเพียรอยู่ด้วย โพรธิกขิยธรรม ข้อว่าด้วยวิริยสัมโพชฌงค์ พละ 5 ข้อว่าด้วย วิริยพละ เป็นต้น ผู้ปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยความเพียรเป็นพื้นฐานของการประกอบในการทำงาน หากบุคคลขาดความเพียรแล้ว การทำงานทุกอย่างแม้จะเป็นงานเล็กน้อย ก็คงไม่สามารถสำเร็จได้ตามเป้าหมาย จากที่ได้กล่าวมานั้น จึงเห็นว่าบุคคลที่ประกอบกิจการงานต่างๆ ควรมีความเพียรในใจของตนเพื่อทำงานงานนั้นให้บรรลุประโยชน์ได้

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาของบุคลากรศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความเพียร เป็นคุณธรรมที่สำคัญซึ่งทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ เพราะเป็นคุณเครื่องให้มนุษย์เราดำเนินไปสู่ทางแห่งมรรคมีองค์ 8 ได้ เช่น ทำให้เกิดสัมมาวายามะ คือ เพียรชอบในกิจการหรือการปฏิบัติหน้าที่ทั้งคตโลกและคตธรรม โดยเน้นที่ความเพียรอันเป็นกุศล เป็นบุญฝ่ายตรงกันข้ามคืออกุศลและบาป ไม่ใช่ความเพียรในทางพระพุทธศาสนา เช่น เพียรปล้นชิงวิ่งราว หรือเพียรฆ่าบุคคลอื่น ความเพียรนั้นมี 2 ลักษณะ คือ ความเพียรภายนอก ได้แก่ การรู้จักประกอบอาชีพการงานหรือปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความขยันหมั่นเพียร พร้อมด้วยความอดทนต่อหน้าที่นั้นๆ ส่วนความเพียรภายในนั้น หมายถึงความเพียรที่จะสลัดกิเลสตัณหาในจิตใจให้หมดไป เป็นมหาวิริยะหรือความเพียรใหญ่ สำหรับผู้ปฏิบัติสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน จะต้องนำไปใช้ในทุกอิริยาบถ และความเพียรชนิดนี้ หากสั่งสมเป็นประจำ เรียกว่า “วิริยะบารมี” คือ สิ่งที่บุคคลทำให้เต็มด้วยความพากเพียรเอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งให้เสียการ ความเพียร ก็คือ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมีเจตนาเป็นกุศลเท่านั้น

2. จากผลการศึกษาหมวดธรรมที่กล่าวมา เป็นหมวดธรรมที่มีความเพียรเป็น องค์ประกอบทั้งสิ้น เช่น หมวดอิทธิบาท 4 มีวิริยะ หมวดเวสาร์ชชกรณธรรม 5 หมวดสัทธรรม 7 หมวดนาถกรณธรรม 10 มีวิริยารัมภะฯ ตัวอย่าง หมวดธรรมที่มีองค์ธรรมสัมพันธ์กันและเกื้อกูลกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในกิจนั้นๆ เช่น อิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วยฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเป็นผู้กล้าหาญ ไม่ย่อท้อ จิตตะ คือสั่งจิต หรือตั้งจิต หรือมุ่งจิตไป วิมังสา พิจารณา สอบสวน เลือกเฟ้นที่จะให้การทำงานนั้นสำเร็จได้ด้วยดี เหมือนบุคคลประสงค์ที่จะแต่งตำราหรือหนังสือ จะต้องมีความพอใจในการเขียน จัดเป็นฉันทะ บากบั่นในการเขียนก็เป็นวิริยะ ส่งใจไปในการเขียนก็เป็นจิตตะ พิจารณาว่าเขียนอย่างไร จึงจะดีก็เป็นวิมังสา รวมกันเข้าทั้ง 4 อาการนี้ จึงเป็น อิทธิบาท เครื่องให้ถึงความสำเร็จบารมีธรรมเป็นธรรมอีกหมวดที่เกื้อกูล อุปการะซึ่งกันและกัน ต่างก็อาศัยกันและกัน หมวดธรรมเหล่านี้ล้วนมีความเพียรเป็นตัวขับเคลื่อนนำธรรมอื่นๆ ไปสู่ความสำเร็จในชั้นโลกียะจนถึงภาวะที่ปราศจากทุกข์และบรรลุถึงจุดหมายสูงสุดในชั้นโลกุตระในความเกี่ยวข้องกับความเพียรของหลักธรรมเหล่านี้

3. จากการศึกษาเรื่องหลักธรรมฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายขัดขวางความเพียรในบทนี้ จะเห็นได้ว่า ความเพียรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในหลักธรรมต่างๆ ด้วยเป็นคุณให้สำเร็จความประสงค์ทั้งเป็นธรรมทำความกล้าหาญ และเป็นธรรมที่สนับสนุนธรรมอื่นๆ หลักธรรมที่สนับสนุนความเพียรเช่น ธรรมที่พึงตนเองได้ มองอย่างรอบคอบ วงล้อนำไปสู่ความเจริญ ธรรมะที่มองอย่างถูกต้อง เมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมเป็นทางเจริญทางการศึกษา หน้าที่การงาน และชีวิตรวมถึงการบรรลุธรรมขั้นสูงสุดสำหรับปวงชนทั่วไปหรือบรรพชิต

ส่วนหลักธรรมที่ตรงกันข้าม คือหลักธรรมฝ่ายขัดขวางความเพียร ถ้าหากบุคคลใดขาดความเพียร ไม่ว่าจะเป็นทางโลกและทางธรรมที่มีนัยตรงกันข้าม คือ รากเหง้าของความไม่ดี หนทางแห่งความพลาดพลั้งธรรมที่ปิดกั้นทุกเส้น และทรศนะที่มองเห็นผิด เมื่อเกิดขึ้นกับบุคคลโดย้อมทำให้เป็นคนเฉื่อยชา เกียจคร้าน มักขอความช่วยเหลือ พึ่งพาตนเองเพราะจิตใจประมาทแล้ว บาบอกุศลอื่นๆ ย่อมแทรกแซงเข้ามาได้ง่าย ฉะนั้น บุคคล จึงควรมีความเพียร และละเว้นความเกียจคร้านในการทำงานทุกอย่าง ก็สามารถที่จะฟันทุกข์ไปได้ ดังคำที่ว่า “บุคคลจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร” เป็นต้น

4. การนำหลักความเพียรในพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย จังหวัดอุบลราชธานี โดยการประยุกต์เพื่อสร้างความรักในความเพียร ให้มีความกล้าหาญ ไม่เกรงกลัวต่ออุปสรรค พยายามบากบั่น อุตสาหะ ก้าวหน้าเรื่อยไป ไม่ทอดทิ้งธุระในการทำหน้าที่ ทั้งในฐานะการทำหน้าที่ของผู้จัดการ พนักงานแผนกต่างๆ ของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรฐานรากในการส่งเสริมการจ้างงานในชุมชน เป็นองค์กรที่ส่งเสริมการใช้หลักความเพียรในพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ได้แก่ อิทธิบาท 4 เป็นหลักที่มีความเพียรอยู่ด้วย โภธิปักขิยธรรม ข้อว่าด้วยวิริยสัมโพชฌงค์ พละ 5 ข้อว่าด้วย วิริยพละ เป็นต้น ผู้ปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยความเพียรเป็นพื้นฐานของการประกอบในการทำงาน หากบุคคลขาดความเพียรแล้ว การทำงานทุกอย่างแม้จะเป็นงานเล็กน้อย ก็คงไม่สามารถสำเร็จได้ตามเป้าหมาย จากที่ได้กล่าวมานั้น จึงเห็นว่าบุคคลที่ประกอบกิจการงานต่างๆ ควรมีความเพียรในใจของตนเพื่อทำงานนั้นให้บรรลุประโยชน์ได้

หลักความเพียรนี้ กลุ่มพัฒนาสตรีผ้าไทย ได้นำมาใช้ในการดำเนินงาน โดยมีแนวทางในการประยุกต์ใช้อยู่ 2 ข้อ คือ หมั่นประชุมกันเนื่องนิิตย์ ได้แก่ การพบปะปรึกษาหารือกิจการงานในด้านการผลิต รวมถึงระดับกลุ่มภายในสมาชิกของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย และระดับเครือข่ายของผู้ประกอบธุรกิจ SML ด้วยกัน ต้องมีความพร้อมเพียงกันในการประชุมเพื่อปรึกษาหารือหรือรับฟังปัญหาต่างๆ จากพนักงาน ได้แก่ การพร้อมเพียงกันเข้าประชุม เลิกประชุม ทำกิจต่างๆ ที่พึงทำร่วมกัน อีกอย่างหนึ่ง หลักอปริหานิยธรรมนี้ เป็นธรรมที่ป้องกันความเสื่อมเป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะเป็นธรรมที่นำไปสู่ความเจริญ หากหน่วยงานใดสามารถนำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้ในองค์กรของตนแล้วก็จะสามารถนำพาองค์กรให้พบกับความเจริญอย่างมั่นคงได้

5. การประกอบกิจการงานในศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทยนี้ ที่ให้ผลผลิตด้านเครื่องใช้สอยในงานต่างๆ การเพิ่มการมีงานทำ การมีรายได้อย่างต่อเนื่อง ลดความเสี่ยงจากการดำเนินกิจกรรมกระแสหลัก ลดการ เคลื่อนย้ายแรงงาน สามารถใช้ทรัพยากรภายในชุมชนค่าน้ำาแซบได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้บรรยากาศของการทำงานเป็นไปอย่างสมดุลเอาไว้ ดังนั้น ความขยันหมั่นเพียรจึงเป็นส่วนหนึ่งของความเพียรที่ทำให้ศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทยสามารถรวมตัวและแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจในชุมชนของตนเองได้หากบุคคลไม่มีความขยันหมั่นเพียรอุตสาหะแล้ว การทำงานย่อมประสบกับความล้มเหลวในที่สุด จะเห็นแล้วว่าคุณธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกคนในศูนย์ต้องใช้อยู่เสมออีกคือ ฝึกให้ตนและกลุ่มมีความ

พากเพียรต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ และสร้างความเชื่อมั่นด้วยการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเรื่องความเพียรมาใช้ในการทำงานให้เป็นเรื่องสำคัญหลักในชีวิตประจำวัน

การทำงานที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ อิทธิบาท 4 คือ หนทางแห่งความสำเร็จเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในการทำงาน เพื่อเป็นเครื่องผลักดันให้ตนเองไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่จะนำความสำเร็จในชีวิตมาให้กับองค์กรและตนเองได้ มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อาศัยความรัก ความพอใจ ความปรารถนาที่จะทำให้ศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีประสบผลสำเร็จ จึงเป็นขั้นตอนแรกในการทำงานให้สำเร็จ การทำงานที่มีรูปแบบ มีการวางแผน กำหนดแนวทางการทำงานให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสายอาชีพให้มีความยั่งยืนขึ้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดความรักในอาชีพ 2) วิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนของศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียรเป็นพื้นฐาน มีความอดทนเป็นที่ตั้งทำงานอย่างสม่ำเสมอจนงานสำเร็จ การยอมรับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น พร้อมศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 3) จิตตะ (ความคิด) การมีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงาน ให้ความสนใจในสิ่งที่ทำให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ การปรับปรุง และการพัฒนาฝีมือการทำงานก็มีส่วนสำคัญต่ออาชีพของบุคลากรศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีความสนใจใฝ่รู้ในการพัฒนาตนเอง ตรวจสอบการทำงาน ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ 4) วิมังสา (ความไตร่ตรอง) การพิจารณาอย่างรอบคอบในการทำงานของตนเอง มีวิธีการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนเรื่องการพัฒนาผ้าไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จึงเป็นหลักปฏิบัติแห่งความสำเร็จในการประกอบอาชีพประเภทวิสาหกิจชุมชนของบุคลากรศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้วยความเอาใจใส่กับงานของตนเอง ทำให้การทำงานเป็นระบบมากขึ้น มีความขยันหมั่นเพียรอดทนทำงานอย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายมากขึ้น หมั่นตรวจสอบผลงานหาข้อผิดพลาดเพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไข สามารถพัฒนางานให้มีคุณภาพมากขึ้นประเมินผลงานตรวจสอบงานอยู่ตลอดเวลา เพิ่มช่องทางการตลาด ยกกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข ชุมชนมีความเข้มแข็ง จนไปถึงขั้นตอนการพัฒนาให้อาชีพวิสาหกิจชุมชนของบุคลากรศูนย์พัฒนาสตรีผ้าไทย ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีความมั่นคง และสามารถสืบทอดอาชีพให้ยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ความเพียร คือ ความขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนในการกระทำกิจการต่างๆ ความเพียรนี้มีอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ความเพียรภายนอก ได้แก่การรู้จักประกอบอาชีพการงานหรือปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความขยันหมั่นเพียร พร้อมด้วยความอดทนต่อหน้าที่นั้นๆ และความเพียรภายใน คือ ความเพียรที่จะสละความเห็นแก่ตัว ความเพียรพยายามที่จะสละความทะเยอทะยานอยากด้วยอำนาจของกิเลสตัณหาในจิตใจให้เบาบางลงไปและจนหมดความทะเยอทะยานอยากจากอุปาทาน สิ่งที่ถูกคดทำให้เต็มด้วยความพากเพียรเอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งให้เสียการแล้ว ผู้ทำงานด้านต่างๆ ย่อมอาศัยความพากเพียรของตนเองเป็นพื้นฐานในการทำงาน มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ แต่การงานที่ประกอบอาชีพนั้นต้องเป็นอาชีพที่สุจริต ในขณะที่งานหากมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในระหว่าง ผู้จัดการและพนักงานทุกแผนกต้องหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ มีการพบปะพูดคุยปรึกษาหารือกิจการงานในด้านการผลิต ต้องมีความพร้อมเพียงกันในการประชุมเพื่อรับฟังปัญหาต่างๆ ร่วมกัน อันจะเป็นการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ความพร้อมเพียงกันของหมู่คณะที่มีการประชุมประจำ ทำกิจต่างๆ ร่วมกัน ด้วยหลักการบริหารจัดการ ได้แก่ หลักอภิธานยธรรมที่ใช้เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมจากประสิทธิภาพของงาน ถือว่าเป็นหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะเป็นธรรมที่นำไปสู่ความเจริญ ก็จะสามารถนำพาองค์กรให้พบกับความเจริญอย่างมั่นคงได้

เอกสารอ้างอิง

- เทพพร มังธานี. (2543). *พระเจ้าสิบชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียง,
 พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2549). *พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ*. พิมพ์ครั้งที่ 11,
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด,
 _____.(2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 11,
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
 _____.(2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12, กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
 พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย,